

UCHWAŁA Nr 882/19
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
z dnia 24 lipca 2019r.

W sprawie przyjęcia przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego ostatecznej wersji Planu Działania do projektu realizowanego w ramach Interreg Europe, akronim: ENERSELVES.

Na podstawie art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019, poz. 512). – uchwała się, co następuje:

§ 1

Zarząd Województwa Świętokrzyskiego przyjmuje ostateczną wersję Planu Działania do projektu realizowanego w ramach Interreg Europe, akronim: ENERSELVES w brzmieniu zgodnym z Załącznikiem nr 1 do Uchwały.

§ 2

Wykonanie Uchwały powierza się Marszałkowi Województwa Świętokrzyskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Marszałek
Województwa Świętokrzyskiego

Andrzej Bętkowski

REGIONALNY PLAN DZIAŁANIA PROJEKTU:

ENERSELVES - Instrumenty polityki na rzecz samowystarczalności energetycznej
w budynkach

Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego

Kielce, 2019r.

PROJEKT "ENERSELVES - Instrumenty polityki na rzecz samowystarczalności energetycznej w budynkach" jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

Projekt „ENERSELVES - Instrumenty polityki na rzecz samowystarczalności energetycznej w budynkach” jest realizowany przez Centrum Obsługi Inwestora i Przedsiębiorczości, funkcjonujące w ramach Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach.

Projekt ENERSELVES realizowany jest w ramach programu Unii Europejskiej INTERREG EUROPE Oś priorytetowa 3 Gospodarka niskoemisyjna, Cel szczegółowy 3.1 Poprawa wdrażania polityki programów rozwoju regionalnego, w szczególności celu Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz, w stosownych przypadkach EWT, związanych z przejściem na gospodarkę niskoemisyjną.

Spis treści

INFORMACJE OGÓLNE O PROJEKCIE.....	4
OBECNA SYTUACJI REGIONU, ANALIZA SWOT	5
SZCZEGÓLWE INFORMACJE DOTYCZĄCE DZIAŁAŃ	8
Działanie nr 1 Stworzenie zapisów w aktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego, które promować będą rozwiązania ograniczające duże straty energii oraz koszty wykorzystania OZE	9
Informacje podstawowe.....	9
Doświadczenia nabyte poprzez realizację projektu	10
Szczegółowe informacje na temat działania.....	10
Podmioty zaangażowane w realizację działania	11
Termin realizacji działania	11
Koszty wdrożenia działania.....	12
Działanie nr 2 Utworzenie platformy internetowej wspierającej rozwój OZE w budownictwie	13
Informacje podstawowe.....	13
Doświadczenia nabyte poprzez realizację projektu	13
Szczegółowe informacje na temat działania.....	13
Podmioty zaangażowane w realizację działania	14
Termin realizacji działania	14
Koszty wdrożenia działania.....	14
Działanie nr 3 Zmiana w zarządzaniu instrumentem polityki RPO WŚ dotycząca optymalizacji kryteriów oceny projektów w ramach działania 3.1 wspierającego rozwiązania OZE.....	15
Informacje podstawowe.....	15
Doświadczenia nabyte poprzez realizację projektu	16
Szczegółowe informacje na temat działania.....	17
Podmioty zaangażowane w realizację działania	17
Termin realizacji działania	17
Koszty wdrożenia działania.....	17
Działanie nr 4 Utworzenie narzędzia wspierającego, które umożliwi właściwe kształtowanie polityki OZE w budynkach w ramach instrumentu polityki RPO.....	18
Informacje podstawowe.....	18
Doświadczenia nabyte poprzez realizację projektu	19
Szczegółowe informacje na temat działania.....	19
Podmioty zaangażowane w realizację działania	19
Termin realizacji działania	19
Koszty wdrożenia działania.....	20
Monitorowanie wdrażania wszystkich działań.....	20

INFORMACJE OGÓLNE O PROJEKCIE

Project: ENERSELVES - Policy instruments for energy self-consumption in buildings

Organizacja partnerska: Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego

Kraj: Polska

NUTS2 region: PL72

Osoba do kontaktu: Błażej Nowiński

Adres email: blazej.nowinski@sejmik.kielce.pl

Numer telefonu: +48 41 306 70 23

Okres realizacji:

1 faza: 1 stycznia 2017 – 31 grudzień 2018

2 faza: 1 stycznia 2019 – 31 grudzień 2020

OPIS PROJEKTU:

Zastosowanie w inwestycjach w OZE i EWE w budynkach jest głównym wyzwaniem dla realizacji celów UE na rok 2030, co zapisane jest w większości regionalnych strategii wzrostu i zatrudnienia w całej Europie. Do 2018 roku wszystkie nowe budynki użyteczności publicznej mają być Nearly Zero Energy Buildings (NZEB). Mimo to, integracja OZE w budynkach pozostaje wyzwaniem dla 1/3 państw członkowskich, które nie ujęły tych wymogów w swoich dyrektywach narodowych.

Władze regionalne mają do odegrania kluczową rolę w promocji w użyciu OZE w celu zmobilizowanie lokalnych podmiotów oraz tworzenie nowych strategii do wspierania integracji OZE w budynkach.

CEL

Ogólnym celem jest promowanie nowych polityk, lub ulepszenie istniejących polityk, w celu wsparcia integracji odnawialnych źródeł energii w budynkach finansowanych z funduszy strukturalnych i innych narzędzi WE.

ENERSELVES koncentruje się na opracowywaniu polityk promujących tylko te OZE na rzecz technologii dotyczących samowystarczalności energetycznej o największych korzyściach w każdym regionie.

GŁÓWNE EFEKTY

- Poprawa 7 Programów Operacyjnych w 7 regionach UE, z udziałem 4 Instytucji Zarządzających oraz 3 kluczowych podmiotów energetycznych.
- 175 osób zwiększające zdolności zawodowe uczestnicząc wydarzeń międzyregionalnych
- 38 wydarzeń z lokalnymi i międzynarodowymi interesariuszami
- 110 dobrych praktyk, a zebranych w podręczniku Dobrych Praktyk

BUDŻET

Wartość dofinansowania ogółem: 1,598,431.00 Euro

Wartość dofinansowania przyznanego UMWŚ: 174,056.00 Euro

OBCENA SYTUACJI REGIONU, ANALIZA SWOT

Województwo Świętokrzyskie, usytuowane w środkowo – południowej części Polski, jest drugim, najmniejszym pod względem powierzchni Województwem Polski. Region charakteryzuje jeden z najniższych współczynników urbanizacji w kraju. Świętokrzyskie sąsiaduje z 6 województwami, w tym z czterema: mazowieckim, małopolskim, śląskim i łódzkim, w których ulokowane są metropolie o międzynarodowym i ponadregionalnym znaczeniu – Warszawa, Kraków, Katowice i Łódź. Odległość od Kielc – stolicy Regionu Świętokrzyskiego - do wymienionych, największych polskich centrów rozwoju gospodarczego wynosi od 120 do 180 kilometrów.

Województwo Świętokrzyskie jest usytuowane blisko wschodniej granicy Unii Europejskiej i wraz z pozostałymi czterema województwami (warmińsko – mazurskim, podlaskim, lubelskim i podkarpackim) stanowi część makroregionu Polska Wschodnia. W świętokrzyskim występują problemy o charakterze gospodarczym (niekorzystna struktura gospodarcza z dużą koncentracją zatrudnienia w rolnictwie), społecznym (wysoka stopa bezrobocia) i przestrzennym (wyraźne dysproporcje w rozwoju wewnątrz regionu).

ANALIZA SWOT W KONTEKŚCIE CELÓW PROJEKTU ENERSELVES:

Szanse	Mocne strony
<ul style="list-style-type: none"> - Województwo świętokrzyskie charakteryzuje się dużą różnorodnością środowiska naturalnego, co stwarza warunki dla rozwoju w regionie większości dostępnych technologii wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych. - Energia wiatrowa może zostać wykorzystana głównie w północnej i północno-wschodniej części regionu w powiatach: koneckim, skarżyskim, starachowickim, ostrowieckim, opatowskim, sandomierskim oraz w północno - wschodnich częściach powiatów kieleckiego i staszowskiego. - Przez ograniczenia dotyczące środowiska naturalnego tworzenie turbin wysokich mocy jest znacznie utrudnione. W ostatnim czasie pojawiają się jednak małe instalacje oparte na modułach maksymalnych 0,6 kW które przyczynić się mogą do zwiększenia energii pochodzącej z wiatru. Ponadto stosunkowo niska ich cena oraz wielkość, dzięki której nie podlegają one restrykcyjnym przepisom środowiskowym przyczyni się do powstania instalacji w sektorze MŚP oraz przy gospodarstwach domowych.	<ul style="list-style-type: none"> - Korzystne warunki dla pozyskania hydroenergii oraz energii słonecznej występują na obszarze niemal całego regionu. - W województwie w 2017 roku zainstalowanych było 20 dużych instalacji PV o łącznej mocy 0,6 MW. Co w połączeniu z szybko zwiększającą się liczbą mikro instalacji prosumenckich daje łączną moc około 2,5 MW. - Biorąc pod uwagę znaczne zwiększenie się mocy wytwarzanej przez instalacje solarne na przestrzeni ostatnich trzech lat. Należy wnioskować, że trend ten będzie utrzymywał się nadal na podobnym poziomie wzrostu, zwłaszcza wśród instalacji przydomowych. - Województwo charakteryzuje się z dobrze rozwiniętą przestrzennie siecią elektroenergetyczną oraz istniejącymi rezerwami mocy. - Klastry działające w województwie: świętokrzyskim i podkarpackim - Klaster energetyczny - Współpraca z sektorem B + R i inwestowanie we własną infrastrukturę B + R; - Obecność Wydziału Inżynierii Środowiska, Geomatyki i Energetyki na Politechnice Świętokrzyskiej; - Centrum Obsługi Inwestora w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego zajmuje się sprawami

<ul style="list-style-type: none"> - Rosnące zainteresowanie regionalnych i zagranicznych inwestorów w uruchamianiu biogazowni opartych na podłożu rolniczym. - Od 35 000 do 40 000 ha GO nadaje się do uprawy kukurydzy i buraków energetycznych, które mogą zostać przekształcone w biomasę. - Zdecentralizowana energia jako możliwy rynek wielu prosumentów - Ogromne rezerwy wód geotermalnych odkryto w Kazimierzy Wielkiej (na południe od województwa). Zasoby energii geotermalnej Polski zostały wyliczone na 1512 PJ/rok. - W Polsce znajduje się około 6600 km² wód geotermalnych. Zasoby te zalegają w basenach i subbasenach geotermalnych przynależnych odpowiednio do prowincji geotermalnych. - Dwa z tych obszarów znacznym zasięgiem obejmują region świętokrzyski. Są to: Basen dewońsko – karboński – Temperatura tych wód 50-90 ° C oraz Basen dolnoperski – To basen o wysokiej temperaturze wód i o dużej zawartości jodu i bromu 	<p>zagranicznymi, inwestycjami, kojarzenie firm, organizowanie imprez dotyczących OZE dla firm w tym sektorze;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tradycyjne ziemie rolnicze – duży obszar gruntów nieuprawnych jako potencjał dla OZE; - Wysokie zatrudnienie w rolnictwie; - Niskotemperaturowa energia geotermalna; - Zasoby geotermalne są zwykle lokalne, więc mogą być używane w pobliżu miejsca wydobycia; - Elektrownie geotermalne nie wpływają na krajobraz w takim samym stopniu jak np. turbiny wiatrowe; - Rezerwy geotermalne są zawsze dostępne w przeciwieństwie do energii wiatru i energii słonecznej, które zależą od pogody. - W jednej z gmin regionu (Połaniec) ruszyły już prace przygotowawcze i eksperckie do określenie opłacalności tworzenia instalacji opartej na energii geotermalnej. Wstępne badania przeprowadzone na terenie gminy wskazują na duży potencjał energetyczny źródła. Jeżeli wyniki zostaną potwierdzone cała gmina może w krótkim czasie stać się samowystarczalna energetycznie. Ponadto przyczyni się to do rozwoju technologii i wypracowania specyficznych rozwiązań dla przyszłych tego typu instalacji na terenie całego regionu.
<p>Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Około 13% całej długości sieci stanowią linie kablowe, pozostałe ok. 87% to linie napowietrzne. - Linie niskiego napięcia stanowią ponad połowę długości wszystkich linii elektroenergetycznych na terenie województwa. - Znaczącym czynnikiem ograniczającym rozwój w obszarze OZE jest szereg działań wykonawczych do Ustawy regulującej rynek. Ograniczające przyznane obywatelom prawa i nakładające na prosumentów (w 	<p>Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> - Województwo charakteryzuje się niedostatecznym poziomem planowania energetycznego w gminach, spowodowanym brakiem wystarczających środków finansowych, złym stanem technicznym sieci średnich i niskich napięć. - Ograniczenia infrastrukturalne, w szczególności w zakresie rozwoju sieci energetycznych, stanowią poważną barierę zarówno w zaspokojeniu potrzeb energetycznych mieszkańców regionu (bezpieczeństwo energetyczne), jak i w

rozporządzeniach wykonawczych, interpretacjach podatkowych, kodeksach sieciowych, praktyce monopoli, a w końcu w nowelizacji ustawy o OZE z czerwca 2016 roku) dodatkowe koszty i obowiązki czyniące nieopłacalną działalność prosumencka na rynku energii. Zagrożeniem jest system taryfowania energii, który jest nieprzejrzysty, nieprzewidywalny, a prosumenci nie mają na niego wpływu. Wśród tych zagrożeń największym wydaje się dążenie sprzedawców energii do wprowadzania taryf „abonamentowych” przy których nie opłaca się oszczędzać energii z sieci państwowej (też poprzez produkcję energii na własne potrzeby).

- Budowane w znacznej większości w latach 60-70 ubiegłego wieku, w okresie znacznie mniejszego zapotrzebowania na energię elektryczną, nie spełniają obecnych potrzeb i wymogów. Ze względu na zły stan techniczny (wyeksploatowanie prawie w 50%) oraz ograniczoną przepustowość, wymagają znacznych nakładów na odtworzenie i modernizację. Szczególnej uwagi w tym zakresie wymagają sieci elektroenergetyczne na terenach wiejskich.
- Wynikające z Ustawy przepisy dotyczące usytuowania generatorów wiatrowych w znacznej odległości od zabudowań mieszkalnych.
- Biogaz jest substancją wybuchową, która może powodować eksplozje w instalacjach biogazowych, ale istnieje również ryzyko eksplozji biogazu migrującego ze zwałowisk, jeśli nie zostały one odpowiednio uszczelnione;
- Inwestycje w budowę takich instalacji były by na progu opłacalności jeżeli zaistnieją odpowiednie warunki. Wydobywanie w warunkach krajowych jest opłacalne, gdy do głębokości 2 km woda

rozwoju OZE, ponieważ jednym z ważniejszych czynników warunkujących rozwój branży OZE jest możliwość przyłączenia infrastruktury wytwórczej do sieci elektroenergetycznej.

- Większość budynków użyteczności publicznej jak również wielorodzinnych została oddana do użytku w czasach, kiedy rozwiązania budowlane nie uwzględniały izolacji cieplnej budynków, a właściwą temperaturę zapewniały systemy grzewcze pobierające duże ilości energii. Przystarzałe rozwiązania prowadzą do dużych strat energii, narażając użytkowników na straty finansowe. Wywołują również znaczną emisję szkodliwych czynników do atmosfery.
- Eksploatacja geotermalna jest kosztowna w zakresie instalacji w budynku.

osiąga temperaturę 65 ° C, zasolenie nie przekracza 30 g/l oraz trzeba wziąć pod uwagę wydajność źródła.

Gospodarka województwa świętokrzyskiego opiera się na wiodących branżach mających duży potencjał innowacyjny, a które zostały zidentyfikowane w Strategii Badań i Innowacyjności (RIS3) „Od absorpcji do rezultatów – jak pobudzić potencjał województwa świętokrzyskiego 2014 – 2020+”. Wybrane zostały cztery główne inteligentne specjalizacje, oferujące największe możliwości rozwojowe regionu, uwarunkowane są potencjałem ekspansji oraz obecnym udziałem w lokalnej gospodarce:

1. **Zasobooszczędne budownictwo.**
2. Sektor metalowo-odlewniczy.
3. Turystyka zdrowotna i prozdrowotna.
4. Nowoczesne rolnictwo i przetwórstwo spożywcze.

oraz trzy horyzontalne specjalizacje:

5. ICT (technologie informacyjno-komunikacyjne).
6. Branża targowo-kongresowa.
7. **Zrównoważony rozwój energetyczny.**

SZCZEGÓŁOWE INFORMACJE DOTYCZĄCE DZIAŁAŃ

Plan Działania ma wywrzeć wpływ na:

- Program Inwestycji Na Rzecz Wzrostu i Zatrudnienia
- Program Europejskiej Współpracy Terytorialnej
- Inny instrument polityki rozwoju regionalnego

Nazwa instrumentów polityki, których dotyczy projekt:

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020,
- Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego.

W ramach Planu Działań przewidziano **cztery działania**, które będą miały bezpośredni wpływ na dwa ww. instrumenty polityki. Pierwszy z nich to **Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020**, który zostanie ulepszony dzięki Działaniu 2, 3 oraz 4 poprzez:

- utworzenie platformy internetowej wspierającej rozwój OZE w budownictwie jako m.in. narzędzia promującego finansowanie przedsięwzięć OZE w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020,
- stworzenie rekomendacji dotyczących optymalizacji kryteriów wyboru projektów w ramach działania wspierającego OZE w budynkach,
- utworzenie narzędzia wspierającego, które umożliwi właściwe kształtowanie polityki OZE w budynkach w ramach instrumentu polityki RPO.

Drugim instrumentem polityki, które zostanie ulepszony to aktualizowana obecnie **Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego** poprzez uwzględnienie zapisów, które promować będą rozwiązania ograniczające duże straty energii oraz koszty wykorzystania OZE.

Działanie nr 1 Stworzenie zapisów w aktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego, które promować będą rozwiązania ograniczające duże straty energii oraz koszty wykorzystania OZE

Cel działania: *Ulepszenie instrumentu polityki tj. Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego poprzez uwzględnienie zapisów, które promować będą rozwiązania ograniczające duże straty energii oraz koszty wykorzystania OZE.*

Uzasadnienie realizacji działania: *Obecne zapisy Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego niewystarczająco opisują w jaki sposób zoptymalizować wykorzystanie OZE szczególnie w kontekście samowystarczalności energetycznej budynków.*

Informacje podstawowe

Województwo świętokrzyskie charakteryzuje się dużą różnorodnością środowiska naturalnego, co stwarza warunki dla rozwoju w regionie większości dostępnych technologii wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych. Korzystne warunki dla pozyskania hydroenergii oraz energii słonecznej występują na obszarze niemal całego regionu. Energia wiatrowa może zostać wykorzystana głównie w północnej i północno-wschodniej części regionu w powiatach: koneckim, skarżyskim, starachowickim, ostrowieckim, opatowskim, sandomierskim oraz w północno - wschodnich częściach powiatów kieleckiego i staszowskiego. Kolejnym źródłem wykorzystywanym do produkcji energii jest biomasa. Potencjalne tereny, do uprawy roślin wykorzystywanych jako biomasa to ugory i odłogi, których w naszym województwie jest ok. 82 tys. ha. Ponadto szacuje się, że ok 50 tys. ha trwałych użytków zielonych (łąki oraz pastwiska) zostało porzuconych. Na tych gruntach w sposób łatwy i bez większych nakładów można przywrócić produkcję rolniczą ukierunkowaną na cele energetyczne. Region, charakteryzuje się również dobrze rozwiniętą przestrzennie siecią elektroenergetyczną oraz istniejącymi rezerwami mocy.

Znaczącym czynnikiem ograniczającym rozwój w obszarze OZE jest szereg działań wykonawczych do Ustawy regulującej rynek. Obecne prawo ogranicza i nakłada na prosumentów (w rozporządzeniach wykonawczych, interpretacjach podatkowych, kodeksach sieciowych, praktyce monopolu, a w końcu w nowelizacji ustawy o OZE z czerwca 2016 roku) dodatkowe koszty i obowiązki czyniące nieopłacalną działalność na rynku energii. Zagrożeniem jest system taryfowania energii, który jest nieprzejrzysty, nieprzewidywalny, a prosumenci nie mają na niego wpływu. Wśród tych zagrożeń największym wydaje się dążenie sprzedawców energii do wprowadzania taryf „abonamentowych” przy których nie opłaca się oszczędzać energii z sieci państwowej (też poprzez produkcję energii na własne potrzeby). Region zdobywa doświadczenie, związane z wykorzystaniem OZE, oraz monitorowaniem wykorzystania energii, prowadzącym do obniżenia jej zużycia. Doświadczenia te płyną m.in. z realizacji projektów finansowanych ze środków UE w perspektywie finansowej 2007-2013 (np. Budowa domu autonomicznego w Podzamczu k/Chęcín na potrzeby badania efektywności energetycznej dla rozwoju Regionu Świętokrzyskiego w zakresie specjalizacji Efektywnego Wykorzystania Energii, Laboratorium badawcze biomasy stałej, biogazu i biopaliw oraz sposobów ich efektywnego wykorzystania energetycznego), jak również z uczestnictwa w projektach partnerskich finansowanych w ramach programu INTERREG.

Doświadczenia nabyte poprzez realizację projektu

W ramach powyższego obszaru następujące dobre praktyki zidentyfikowano w trakcie partnerskiej wymiany doświadczeń na szczeblu międzynarodowym:

- Od kilku lat Lider Projektu ENERSELVES tj. Agencja „AGENEX” promuje Odnawialne Źródła Energii w budynkach należących do Rządu Regionalnego, Rad Powiatowych Badajoz i Cáceres oraz gmin. Rozwiązania przyjęte w ramach tego działania pomagają regionowi Extremadura, w systematycznym zwiększaniu produkcji energii fotowoltaicznej.
- Inny z partnerów projektu tj. Agencja Energii na rzecz Południowo-Wschodniej Szwecji, zaprezentował nowy cyfrowy system monitorowania zużycia energii i własnej produkcji energii w swoich budynkach. Okazało się, iż jest to użyteczne narzędzie dla personelu zajmującego się konserwacją dla optymalnego korzystania i organizowania funkcjonalności budynku. Przedstawił on również systemy monitorowania zużycia energii, dzięki którym budynki komunalne stają się energooszczędne w dłuższym okresie.

Szczegółowe informacje na temat działania

Działanie polegać będzie na wypracowaniu zapisów w aktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego, dotyczących promocji rozwiązań, które ograniczą duże straty energii, narażające użytkowników i właścicieli na dodatkowe koszty oraz zmniejszą emisję szkodliwych czynników do atmosfery.

W celu optymalizacji wykorzystania OZE, oraz biorąc pod uwagę doświadczenia partnera projektu ze Szwecji, należy promować również wykorzystywane rozwiązania związane z monitoringiem zużycia energii w budynkach oraz wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych. W związku z powyższym niezbędne będzie uzupełnienie zapisów Strategii tak, aby wyraźniej wskazać działania, które w sposób optymalny wpłyną na rozwój sektora OZE w naszym regionie.

W związku ze zidentyfikowanymi ogromnymi potrzebami w zakresie termomodernizacji budynków należy wypracować zapisy, które będą promować dalsze szeroko zakrojone wsparcie w powyższym obszarze i wpłyną na wypracowanie optymalnych rozwiązań w tym zakresie. W nawiązaniu do nabytego doświadczenia w ramach projektu ENERSELVES, należy promować rozwiązania, które biorąc pod uwagę warunki rozwoju poszczególnych instalacji w regionie, będą mieć wpływ na najszybszy i najbardziej efektywny rozwój OZE. Stąd zapisy, które ostatecznie powinny znaleźć się w Strategii, powinny brać pod uwagę m.in. korzystne warunki dla pozyskania hydroenergii czy energii słonecznej występujące na obszarze niemal całego województwa oraz energii wiatrowej, która może zostać wykorzystana głównie w północnej i północno-wschodniej części regionu. W tym miejscu należy również wskazać na doświadczenia płynące z projektów realizowanych przez partnera z Malty. Zaprezentował on m.in. założenia przedsięwzięcia, które ma na celu identyfikację barier w wykorzystaniu funduszy unijnych oraz planowanie i wdrażanie zintegrowanych programów w zakresie zrównoważonej energii. W nawiązaniu do powyższego, podczas spotkania lokalnej grupy interesariuszy dyskutowano na temat potrzeby głębszej diagnozy w odniesieniu do samowystarczalności energetycznej budynków. Uczestnicy spotkania zgodnie ustalili, iż niezbędne są spotkania robocze w celu wypracowania odpowiednich zapisów w Strategii. Powyższa analiza wynika nie tylko z międzynarodowych spotkań partnerskich oraz spotkań lokalnej grupy interesariuszy ale również powstała w oparciu o dokument samooceniający region pod kątem samowystarczalności energetycznej budynków. Działania w ramach aktualizacji Strategii:

- prace robocze nad wypracowaniem właściwych zapisów w dokumencie, przy współdziałaniu decydentów w zakresie tworzenia polityk w regionie,

Działania te, wpisywać się będą w całości w prace prowadzonych w ramach aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego. Sprawozdanie, w tym ilościowe, z realizacji „Działania nr 1” uwzględnione będzie w sprawozdaniu z konsultacji społecznych w ramach aktualizowanego dokumentu.

Koszty wdrożenia działania

Koszty niniejszego działania zostaną poniesione w ramach bieżącej działalności Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego odnoszącej się do procesu aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego.

Całościowy koszt aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego, w tym koszt prac związanych z wypracowaniem zapisów które promować będą rozwiązania ograniczające duże straty energii oraz koszty wykorzystania OZE, w tym:	260 000 PLN, około 60 000 Euro
usługi doradztwa eksperckiego w procesie opracowania Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego	173 800 PLN, około 40 000 Euro

Działanie nr 2 Utworzenie platformy internetowej wspierającej rozwój OZE w budownictwie

Cel działania: stworzenie platformy internetowej, która skupia zainteresowane strony, oraz dostarcza istotnych informacji stanowiąc jednocześnie platformę wymiany informacji dotyczących wdrażania rozwiązań OZE / EWE w budownictwie.

Uzasadnienie realizacji działania: po analizie zapotrzebowania w regionie świętokrzyskim na tego typu narzędzie stwierdzono zasadność rozpoczęcia prac nad wdrożeniem rozwiązań wskazanych w przedmiotowym przedsięwzięciu.

Informacje podstawowe

Po wstępnej analizie potrzeb oraz konsultacjach z interesariuszami w ramach grup roboczych projektu ujawniło się zapotrzebowanie na stworzenie internetowego źródła informacji z dziedziny OZE / EWE w regionie świętokrzyskim. Dotyczy to przede wszystkim kompleksowości informacji w zakresie: źródeł finansowania i dostępu do bazy specjalistów w danej dziedzinie, wiedzy o istniejących technologiach. Pomogą one w kontaktach oraz zdobywaniu informacji o zastosowaniu OZE w budownictwie. W związku z powyższym uznano za konieczne stworzenie platformy internetowej w regionie, która skupia zainteresowane strony, takie jak konsultanci, projektanci, firmy realizujące inwestycje, oraz dostarcza istotnych informacji stanowiąc jednocześnie platformę gdzie spotykają się strony zainteresowane wdrażaniem rozwiązań OZE / EWE w budownictwie.

Doświadczenia nabyte poprzez realizację projektu

Znaczenie opracowywania narzędzi informacyjnych i pozytywne wyniki uzyskane dzięki wykorzystaniu tych narzędzi, zwłaszcza jeśli chodzi o promowanie nowych technologii, podkreśla przykład dobrej praktyki przedstawiony przez region Lacjum, Włochy - Stworzenie portalu internetowego www.energia.cnr. Zachęca to do oszczędzania energii oraz stymuluje, do działań i inicjatywach mających na celu zmniejszenie zużycia energii.

Szczegółowe informacje na temat działania

Pierwszym krokiem w budowaniu platformy internetowej jest stworzenie odrębnej dedykowanej sekcji (podstrony) w ramach istniejącej strony internetowej Centrum Obsługi Inwestora i Przedsiębiorczości Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego, która zawiera ustrukturyzowaną bazę specjalistów branżowych i dostarcza informacji na temat technologii oraz prezentuje przykłady dobrych praktyk. Beneficjentami witryny internetowej są mieszkańcy regionu oraz zarejestrowane strony (firmy, eksperci z branży), chcących wdrożyć projekty dotyczące renowacji energetycznej istniejących budynków, budowy nowych o wysokiej wydajności energetycznej, instalacji systemów energii odnawialnej w budynkach lub w pobliżu budynków dla konsumpcji osobistej, termomodernizacji budynków. Angażując w tworzenie platformy internetowej interesariuszy projektu zapewniony zostanie ponadto dostęp do wiedzy i doświadczeń wynikających z realizacji projektu dla wszystkich zainteresowanych stron w regionie, zarówno osób fizycznych jak i firm oraz instytucji z branży OZE.

Działania, które należy wykonać w ramach uruchomienia platformy, są następujące:

Mapowanie regionalnych podmiotów prywatnych w obszarach takich jak:

- doradztwo,

- projektowanie,
- architektura,
- audyt energetyczny budynków,
- instalatorów,
- firmy budowlane,
- dostawcy technologii.

Informacje oraz dane zawarte na stronie będą w części oparte na już istniejących witrynach / bazach będących w posiadaniu np.: Świętokrzysko Podkarpacki Klaster Energetyczny, Politechnika Świętokrzyska w Kielcach, Lista Certyfikowanych Audytorów/Ekspertów ds. Energetyki, Regionalne Centrum Naukowo Technologiczne, itp. Strukturyzacja bazy danych umożliwi sortowanie potrzebnych informacji dotyczących odpowiednich specjalistów oraz umożliwi łatwe przenoszenie pomiędzy kategoriami podmiotów oraz źródłami informacji. Witryna zaprojektowana będzie w sposób umożliwiający naniesienie na mapę regionu danych dotyczących poszczególnych jednostek, firm, audytorów energetycznych instalatorów oraz projektantów, których adresy i krótki opis działalności znajdować się będą w ogólnej bazie podmiotów. Ponadto mapowanie obejmować będzie wszystkie dobre praktyki analizowane w ramach realizacji projektu. Jako podmiot odpowiedzialny za realizację przedmiotowej akcji, zobowiązani będziemy ponadto do stałej promocji stworzonej witryny internetowej oraz aktualizację i powiększanie zasobów danych na niej zawartych. Stałym zadaniem będzie również monitorowanie i administrowanie witryną internetową. Zarówno pod względem merytorycznym jak i technologicznym (kwestie asysty technicznej).

Platforma będzie ogólnodostępnym źródłem informacji o podmiotach związanych z branżą odnawialnych źródeł energii. Jednocześnie nie będzie zamkniętym zbiorem, który nie będzie premiował w żadnym przypadku firmy znajdujące się na niej.

Podmioty zaangażowane w realizację działania

Odpowiedzialny: Centrum Obsługi Inwestora i Przedsiębiorczości w ramach Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego. Partnerzy: Grupa interesariuszy powstała w ramach projektu w skład której wchodzi przedsiębiorcy z branży OZE, instytucje otoczenia biznesu, jednostki i uczelnie z regionu oraz przedstawiciele jst.

Termin realizacji działania

2019-2021, działanie będzie również realizowane po zakończeniu projektu

Koszty wdrożenia działania

Koszt zaprojektowania i wdrożenia platformy zostanie pokryty z wewnętrznych zasobów UMWS (ze środków RPO WS). Szacowany całkowity koszt tej akcji wynosi: 4 500,00 PLN (około 1 000,00 EUR).

Koszt asysty technicznej	2 000,00 PLN / 466 EUR
Koszt zaprojektowania i uruchomienia strony	2 500,00 PLN / 582 EUR
Koszt całkowity	4 500,00 PLN / 1 047,00 EUR

Działanie nr 3 Zmiana w zarządzaniu instrumentem polityki RPO WŚ dotycząca optymalizacji kryteriów oceny projektów w ramach działania 3.1 wspierającego rozwiązanie OZE

Cel działania: *Zmiana w zarządzaniu instrumentem polityki RPO WŚ dotycząca optymalizacji kryteriów oceny projektów w ramach działania 3.1 wspierającego rozwiązanie OZE. Rozwiązania dotyczyć będą przede wszystkim zwiększenia znaczenia rozwiązań opartych o fotowoltaikę w których beneficjentami są jednostki sektora publicznego i jst. Ponadto proponowane będą zapisy zwiększające znaczenie projektów kumulujących różne typy rozwiązań OZE.*

Uzasadnienie realizacji działania: *jak wynika z analizy dobrych praktyk w ramach projektu, wśród partnerów dominują rozwiązania fotowoltaiczne. Ponadto w regionie świętokrzyskim projekty kumulujące wiele rozwiązań i typów OZE nie są tak popularne jak w przypadku pozostałych partnerów. Zastosowanie najbardziej efektywnych rozwiązań w zakresie produkcji energii elektrycznej z OZE przyczyni się do ogólnego zwiększenia udziału produkcji energii z tego typu źródeł i zwiększy efektywności wpływu RPO na rozwój tego typu rozwiązań.*

Informacje podstawowe

Należy podkreślić, iż Instytucja Zarządzająca RPO WŚ 2014-2020, tj. Zarząd Województwa Świętokrzyskiego, prowadziła z Komisją Europejską renowację programu operacyjnego. Dotychczasowe doświadczenia z wdrażania RPO WŚ 2014-2020, a także doświadczenie i wnioski wyciągnięte w trakcie realizacji projektu ENERSELVES były podstawą do zaproponowania Komisji Europejskiej realokacji środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, tj. kwoty 7 432 625,26 euro z osi priorytetowej 4. Dziedzictwo naturalne i kulturowe do osi priorytetowej 3. Efektywna i zielona energia, tj. do PI 4c Wspieranie efektywności energetycznej inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym. W związku z powyższym przesunięciem środków alokacji, która wzrosła do wysokości 58 831 890,26 euro. Środki te w całości zostaną przeznaczone na projekty, które zostały wybrane do dofinansowania dotyczące głębokiej modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej w 2019 roku.

Działanie 3.1 w ramach RPO dotyczy wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych. Celem szczegółowym działania jest zwiększony udział energii produkowanej z OZE w ogólnej produkcji energii w województwie świętokrzyskim. Typy projektów które mogą uzyskać dofinansowanie w ramach tego działania to przede wszystkim:

- budowa, przebudowa i modernizacji (w tym zakupie urządzeń) infrastruktury, służącej do wytwarzania energii elektrycznej i/lub ciepłej, pochodzącej ze wszystkich źródeł odnawialnych (energia wodna, wiatru, słoneczna, geotermalna, aerotermalna, biogazu, biomasy) z możliwością podłączenia do sieci dystrybucyjnej/ przesyłowej.
- budowa lub modernizacja jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji z OZE z możliwością podłączenia do sieci dystrybucyjnej/ przesyłowej.
- budowa lub modernizacja jednostek wytwarzania energii elektrycznej, ciepła i chłodu w trigeneracji z OZE, mające na celu zmniejszenie kosztu i ilości energii pierwotnej niezbędnej do wytworzenia każdej z tych form energii odrębnie z możliwością podłączenia do sieci dystrybucyjnej/ przesyłowej.
- budowa i montaż instalacji służącej do produkcji biokomponentów i biopaliw (drugiej i trzeciej generacji).

Beneficjentami projektów mogą być między innymi: jednostki samorządu terytorialnego, sektor MŚP, uczelnie, instytucje kultury. W ramach przedmiotowego działania obowiązują jednak limity dotyczące projektów. Wynikają one głównie z wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach EFRR, EFS oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz z Rozporządzeń Komisji (UE) w przedmiotowym zakresie. Ograniczenia sprowadzają się między innymi do: wymaganego poziomu uzysku efektywności energetycznej w przypadku nowych instalacji lub określenia minimalnych poziomów uzyskanej mocy w zależności od źródeł energii odnawialnej uzyskanych w ramach projektów. W ramach działania możliwe jest również realizowanie projektu w formie tzw. "projektu parasolowego" – W tego typu projektach Wnioskodawcą/Beneficjentem może być wyłącznie jednostka samorządu terytorialnego (związki i stowarzyszenia jst). Do zadań Beneficjenta należy wtedy min.: wyłonienie w sposób przejrzysty, niedyskryminujący ostatecznych odbiorców wsparcia, przygotowanie, zlecenie i koordynacja wykonania mikroinstalacji OZE, zachowanie trwałości projektu. Projekty tego typu wspierają rozpowszechnianie instalacji OZE wśród osób prywatnych.

Doświadczenia nabyte poprzez realizację projektu

W ramach projektu ENERSELVES, w oparciu o doświadczenia wynikające z wizyt studyjnych u partnerów projektu. Przede wszystkim:

- w Szwecji – gdzie zaprezentowano możliwość łączenia kilku technologii odnawialnej w celu zwiększenia wydajności instalacji. Jest to istotne w kontekście kwestii klimatycznych północnych regionów Europy gdzie konieczna jest większa dywersyfikacja źródeł energii.
- na Malcie – gdzie powszechne jest stosowanie systemów fotowoltaicznych, nie tylko w budynkach publicznych, ale również w sektorze prywatnym, co wynika przede wszystkim z jasnego i uproszczonego systemu wsparcia inwestycji.

UMWŚ usprawni proces oceny wniosków o dotacje w ramach programu ROP WS. Zmodyfikowana siatka oceny pozwoliła władzom odpowiedzialnym za politykę regionalną zoptymalizować proces oceny wniosków w ramach działania 3.1 wspierającego rozwiązania w zakresie energii odnawialnej.

Bezpośrednie wyniki wynikające z wiedzy zdobytej w ramach projektu ENERSELVES: wśród partnerów dominują rozwiązania fotowoltaiczne. W regionie świętokrzyskim projekty gromadzące wiele rozwiązań i typów OZE nie są tak popularne jak w przypadku innych partnerów. Zastosowanie najskuteczniejszych rozwiązań w zakresie produkcji energii elektrycznej z OZE przyczyni się do ogólnego wzrostu udziału produkcji energii z tych źródeł i zwiększy skuteczność wpływu RPO na rozwój takich rozwiązań

Ogólne wnioski dotyczące dobrych praktyk w ramach projektu ENERSELVES pokazują, że większość projektów:

- zostały wdrożone w budynkach użyteczności publicznej przez podmioty publiczne;
- dotyczyły instalacji ogniw fotowoltaicznych (ponad 53% z wszystkich dobrych praktyk);
- nie skupiały się na wdrożeniu jednego rozwiązania OZE, ale szereg rozwiązań wspomagających np.: termomodernizacja wraz z instalacjami solarnymi itp.

Zwłaszcza ostatni z punktów wskazuje na tendencją która widoczna jest wśród wszystkich partnerów projektu. Kumulacja różnych typów rozwiązań OZE w ramach jednej praktyki to ścieżka którą należy wspierać również w regionie świętokrzyskim. Tym bardziej, że jak wynika z analizy dobrych praktyk, w naszym regionie nie jest to rozwiązanie popularnie stosowane.

Powyższe tezy potwierdza między innymi przykład zaprezentowany przez partnera ze Szwecji. Podczas wizyty studyjnej zaprezentował on dom dla seniora w Ostgarden, którego zarządcą jest spółka komunalna. Cały kompleks składa się z kilku budynków na dachach których zainstalowany jest jeden z największych w Szwecji system ogniw folowoltaicznych zajmujących powierzchnię 1316 m². Z drugiej

strony, instrumenty polityki publicznej powinny być dostosowywane do długoterminowego celu 2050, jakim jest zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych w Unii o 80-95% w porównaniu z 1990r.

Szczegółowe informacje na temat działania

Podstawą realizacji wskazanego działania było przeniesienie środków przeznaczonych na projekty w zakresie energii odnawialnej w ramach RPO. Przeniesiono środki alokacji, które wzrosły do 58,831 889,26 euro. Środki te zostaną w całości przeznaczone na projekty związane z głęboką modernizacją energetyczną budynków publicznych od 2019 roku.

Pierwszym etapem realizacji tego działania będzie zmiana zarządzania RPO polegająca na: formułowaniu siatki oceny wniosków w ramach działania 3.1 w ramach RPO, które będą optymalizować i kłaść nacisk na projekty zwiększające znaczenie rozwiązań opartych o fotowoltaikę w których beneficjentami są jednostki sektora publicznego i jst. Ponadto proponowane będą zapisy zwiększające znaczenie projektów kumulujących różne typy rozwiązań OZE. Kryteria punktowe obecnie obowiązujące w ramach działania 3.1 RPO w zakresie oceny wniosków odnoszą się między innymi do:

- oceny efektywności dofinansowania, wyrażona stosunkiem środków unijnych przeznaczonych na uzyskanie 1 MWh energii lub 1 MW mocy zainstalowanej urządzeń produkujących energię z OZE.
- oceny wielkości redukcji CO₂ do powietrza w stosunku do otrzymanej wartości dofinansowania. (Mg/rok/PLN).
- oceny przewidywalnej wielkości produkcji energii w ciągu roku z OZE (MW/rok).
- oraz pozostałe dodatkowe efekty ekologiczne wdrożenia projektu jak i jego zgodność z przepisami dotyczącymi obszarów chronionych NATURA 2000.

W związku z powyższym na bazie doświadczeń wynikających z przeprowadzonych już rekrutacji i konkursów w ramach działania 3.1 oraz z wiedzy uzyskanej w ramach realizacji projektu ENERSELVES zostanie przygotowana siatka oceny projektu, która zostanie następnie przedstawiona Komitetowi Monitorującemu RPO na lata 2014-2020. Ma to na celu optymalizację kryteriów oceny projektu w oparciu o założenia opisane powyżej w tym działaniu.

Podmioty zaangażowane w realizację działania

Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego. MOSR jako IZ ma możliwość i moc decydowania o zmianie alokacji środków w ramach regionalnego RPO. Ma również możliwość pośredniego wpływania na kryteria oceny i ramy RPO

Termin realizacji działania

Bieżący okres finansowy (2019-2020)

Koszty wdrożenia działania

Koszty tego działania zostaną poniesione w ramach bieżących działań Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego odnoszących się do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020.

Szacowany koszt organizacji Komitetu Monitorującego	
Minimalny koszt organizacji spotkania	2 550,00 PLN / 594,00 EUR
Maksymalny koszt organizacji spotkania	5 000,00 PLN / 1 164,00 EUR
Średni szacowany koszt całkowity	3 775,00 PLN / 879,00 EUR

Działanie nr 4 Utworzenie narzędzia wspierającego, które umożliwi właściwe kształtowanie polityki OZE w budynkach w ramach instrumentu polityki RPO

Cel działania: *Ulepszenie instrumentu polityki tj. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 poprzez stworzenie narzędzia, które umożliwi właściwe kształtowanie polityki OZE w budynkach.*

Uzasadnienie realizacji działania: *Po zakończeniu pierwszej fazy projektu jego harmonogram nie przewiduje spotkań lokalnej grupy interesariuszy. Doświadczenie nabyte w wyniku realizacji projektu ENERSELVES wskazuje, iż w trakcie ww. spotkań w grupie ekspertów w dziedzinie odnawialnych źródeł energii ich uczestnicy są w stanie skutecznie wskazać na problemy regionu w zakresie efektywności energetycznej oraz zaproponować konkretne rozwiązania, które stanowią pomoc dla władz regionalnych w kreowaniu właściwej polityki w dziedzinie OZE.*

Informacje podstawowe

Zgodnie z zapisami „Strategii Badań i Innowacyjności (RIS3)”, która jest nieodłącznym elementem instrumentu polityki RPO mającym wpływ na tworzenie np. kryteriów wyboru projektów, inteligentnymi specjalizacjami regionu, które bezpośrednio odnoszą się do celów projektu ENERSELVES są zrównoważony rozwój energetyczny oraz zasobooszczędne budownictwo. W celu optymalizacji działań związanych z koncepcją rozwoju inteligentnych specjalizacji regionu świętokrzyskiego, niezbędnym był wybór priorytetowych grup docelowych w ramach obszarów inteligentnych specjalizacji. W tym celu Departament Polityki Regionalnej ogłosił Konkurs na wybór Konsorcjów na rzecz rozwoju inteligentnych specjalizacji województwa świętokrzyskiego, w ramach którego dla każdej z 7 inteligentnych specjalizacji wyłoniona została priorytetowa grupa docelowa - Konsorcjum - skupiające niezależne podmioty działające w obszarze danej inteligentnej specjalizacji województwa świętokrzyskiego. Kluczowym zadaniem powierzonym Konsorcjom jest wdrażanie koncepcji rozwoju inteligentnych specjalizacji.

Konsorcja są reprezentowane przez Koordynatorów, skupiają niezależne podmioty ze środowisk biznesowych, naukowych i około biznesowych działające w obszarze danej inteligentnej specjalizacji Województwa Świętokrzyskiego. Wyłonionych zostało 7 Koordynatorów – po jednym dla każdej z inteligentnych specjalizacji. Pełnią oni rolę forum wymiany doświadczeń oraz przekazują wiedzę z zakresu danego obszaru.

Kolejnym istotnym elementem tego działania jest Uszczegółowienie inteligentnych specjalizacji Województwa Świętokrzyskiego, które jest zbiorem informacji określającym cele, kierunki rozwoju oraz podobszary inteligentnych specjalizacji regionu świętokrzyskiego. Dokument stanowi podstawę do wyznaczania zakresu danej branży, co jest podstawą dla uznania, w którą branżę wpisują się projekty przedsiębiorców składających wnioski w ramach RPO, oraz jest elementem Planu Wykonawczego do RIS3 - opracowanie planu jest jednym z warunków ex-ante w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (RPOWŚ).

Dodatkowo, uszczegółowienie stanowi pomoc przy ocenie kryterium zgodności projektów z inteligentnymi specjalizacjami w ramach RPO.

Doświadczenia nabyte poprzez realizację projektu

Na podstawie doświadczeń w ramach projektu ENERSELVES, zdobytej wiedzy na temat konieczności ciągłego edukowania się i praktycznego podejścia do tematyki związanej z samowystarczalnością energetyczną niezbędnym staje się promowanie spotkań eksperckich w tej dziedzinie oraz promowanie projektów, które najlepiej realizują cele projektu ENERSELVES.

W ramach dobrych praktyk przekazanych przez partnera ze Szwecji, zaprezentowany został projekt BIOENAREA, który promuje wymianę i transfer doświadczeń między jego partnerami w celu zwiększenia ich zdolności do upowszechniania i optymalizacji wykorzystania bioenergii. Tego typu rozwiązania jako elementy dobrej praktyki zostały przekazane na spotkaniu lokalnych interesariuszy, gdzie również wskazano na istotność rozpowszechniania wiedzy i kontynuację dyskusji na temat obecnych trendów w dziedzinie odnawialnych źródeł energii i lepszego kształtowania polityki w tym zakresie.

Szczegółowe informacje na temat działania

Obecnie, w regionie prowadzony jest przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego tzw. proces przedsiębiorczego odkrywania przy współudziale Konsorcjów na rzecz inteligentnych specjalizacji w przypisanych im obszarach. W ramach prowadzonych działań Koordynatorzy konsorcjów zapewniają stałą kooperację pomiędzy stroną samorządową, a sektorem nauki i biznesu oraz zidentyfikują pożądane kierunki inwestowania środków publicznych w projekty innowacyjne.

Proponuje się więc utworzenie narzędzia wspierającego, które umożliwi właściwe kształtowanie polityki OZE w budynkach w ramach instrumentu polityki RPO. Narzędzie pozwoli na wymianę wiedzy nt. samowystarczalności energetycznej budynków. Działanie to, pomoże we właściwym kształtowaniu polityk w zakresie samowystarczalności energetycznej budynków i zostanie uwzględniona jako część prac w ramach działalności Konsorcjów na rzecz rozwoju inteligentnych specjalizacji Województwa Świętokrzyskiego już w 2019 oraz 2020 roku.

Należy również przeanalizować zapisy dotyczące uszczegółowienia inteligentnych specjalizacji województwa świętokrzyskiego, który jest dokumentem określającym branże rozwojowe regionu, pod kątem możliwości uwzględnienia rozwiązań wypracowanych w trakcie realizacji projektu ENERSELVES. Monitorowaniu podlegają będą działania realizowane przez Konsorcja na rzecz rozwoju inteligentnych specjalizacji województwa świętokrzyskiego odpowiedzialnych za rozwój branży zrównoważonego rozwoju energetycznego oraz zasobooszczędnego budownictwa oraz zapisy dokumentu pn. Uszczegółowienie inteligentnych specjalizacji Województwa Świętokrzyskiego.

Powyższa analiza wynika nie tylko z międzynarodowych spotkań partnerskich oraz spotkań lokalnej grupy interesariuszy ale również powstała w oparciu o dokument samooceniający region pod kątem samowystarczalności energetycznej budynków.

Podmioty zaangażowane w realizację działania

Członkowie Konsorcjów na rzecz rozwoju inteligentnych specjalizacji województwa świętokrzyskiego odpowiedzialnych za rozwój branży zrównoważonego rozwoju energetycznego oraz zasobooszczędnego budownictwa.

Termin realizacji działania

Planowany termin realizacji działania to okres od 2019 do 2020 roku.

Koszty wdrożenia działania

Koszty niniejszego działania zostaną poniesione w ramach bieżącej działalności Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego odnoszącej się do procesu monitorowania RIS3 w regionie.

Koszt tworzenia narzędzia w tym w ramach organizacji Świętokrzyskiej Rady Innowacji oraz wynagrodzenie ekspertów	40 000,00 PLN, około 9 300 Euro na rok
Koszt tworzenia narzędzia w ramach pracy Konsorcjów ds. Inteligentnych specjalizacji województwa świętokrzyskiego	25 000,00 PLN, około 5 800 Euro na rok

Monitorowanie wdrażania wszystkich działań

Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego przygotowywać będzie nie rzadziej niż co 6 miesięcy zwięzłą informację na temat stanu realizacji działań na podstawie danych jakościowych.

Monitorowanie dokonywane będzie w trybie ciągłym, w oparciu o dane gromadzone przez UMWS.

Data: _____

Podpis: _____

Pieczątka organizacji: _____